

Ioannis|| Climaci Ab-||batis Montis|| Synai,|| Scala Paradisi

Johannes <Climacus>

Coloniae, 1583

VD16 J 520

De incorruptibili castitate, Gradus XV.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55433](http://urn.nbn.de/hbz:466:1-55433)

loquād
, conti-
ndum, n
or, tem-
succe-
o calan-
pectan-
r omni-
ne, sed
ias per-
ogitanc
fecte de-
at ador-
r me op-
um sub-
mea
cōsider
rpau, p
vest. u
ula com
largumi
ii, cau
s nonia
māluti
tis habi
orum fa
chi ve
ieiuuij, e
iebant
ero 10. 14
liorū

tionem assignat, cur non monachi, in Oriente perinde
atque in Occidente Sabbato ieunent.

- 4 Sensus est: saturitas ventris fontes lachrymarum ex-
ciccat: si autem venter ieunio affligatur, uberrimæ
lachrimæ vltro erumpent
- 5 Ex hoc loco conuincitur, veteres monachos semel tan-
tum in die, idque sub solis occasum commedisse.
- 6 Contraria fuit Aegyptiorum monachorum consuetuda
& disciplina, qui simul orabant & laborabant: Vi-
de Casi, libr. 2. cap. 24. de Institut monachorum.

De incorruptibili castitate, Gradus XV.

Audiuimus modo vesanam gulæ concupis-
centiam, suam esse progeniem libidinis &
fornicationis pugnam allerentem. Quod
sane mirum non est, docet enim nos hoc ipsum ve-
tus ille noster pater Adam. Nam nisi gulæ illece-
bris superat^r fuisset, nunquam quid esset coniūx¹
agnouisset. Qui igitur primum mandatum seruāt
in secundum non incident præuaricationis ma-
lum, sed permanent filij Adam modicum quid
ab angelis minorati, atque istud ne immortale ma-
neat malum; (ut ait vir ille summus cui cognos-
men theologia dedit). Castitas est incorporeæ na-
turæ familiaritas. castitas est Christi iucundum
diuersorum terrestrisque clipeus cordis. Castitas
excessu naturæ abnegatio, corporisque mortalitatis
atque corruptibilis reuera ad incorpoream spiri-
tualemque substantiam contentio. Castus ille est
qui amore amorem exclusit, ignemque igni spiritu
extinxit. Pudicitia genera'le vir tutum cognos-
men omnium est. Pudicus est ille, qui ne in som-
nis quidem ullum motum ullamque status sui
mutationem sentit. Pudicus est ille qui & in so-
mnis quidem perfectam semper insensibilitatem
in corporū specie & varietate possedit. Hęc regula
huiusmodi

huiusmodi finis est perfectæ consummataq; a
statis, vt ita animata sicut inanimata inue-
mur, atq; ita rationalibus vt brutis corporibus a-
ficiamur. Nemo ex his qui se studio castitatis
excent suis hanc laboribus aut sua industria se-
quisisse putet. Nam possibile non est, vt quispi
naturam suam vincat, vbi denique natu a super-
rata est, illuc is, qui supra naturam est adu. nis-
gnoscitur. Nam sine vlla controversia id quo-
deterius est, à potentiore destruitur. Initium qu-
dem castitatis est, cogitationibus sordidis non
quiescere, atq; per interualla tempo um obsec-
no liquore illo simpliciter & absq; vlla imagi-
llusione respergi. Medium vero naturalibus me-
tibus ex repletione ciborum aduenientibus ab
imaginibus inquietari, ita tamen vt ad flux
vsq; illi non perueniant. Finis autem mortifi-
re corpus, iam ante mortuis cogitationibus so-
didis. Felix reuera est qui ad omnem calorem
corporis atque aspectum perfecte insensibilis es-
tus est. Non qui carnis lutum sine sordide seruauit
huiusmodi castus est, sed qui huius membra an-
mæ perfectè subiicit. Magn^o quod dicitur & ille est, qui in
la ex tactu passione mouetar. Maior vero qui in
lo aspectu vulneratus est, atque cogitatione supe-
næ puichritudinis igneum spectaculum vicit, i
quidem qui per orationem immundum caner
à se ambigit, pugnanti leoni comparatur. Qui au-
tem re' uectando fugat, ei similis est qui adhuc per-
sequitur inimicum suum. Porro qui huius im-
putum omnino redigit ad nihilum, is (& si incar-
superstes,) iam tamen ex aceruo surrexit. Si illu-
vere castitatis certum argumentum est, inimobi-
lem in eis phantasmatisbus quæ per somnum vi-
demus persistere, is profecto erit luxuriae finis, i
vigilam

vigilans quispiam ex immundis cogitationibus fluxum patiatur. Qui sudoribus suis ac laboribus aduersus huiusmodi aduersarium pugnat, is ei similis est qui inimicum suum papyro ligavit. Qui vero continentia ac vigilijs pugnat, ei similis qui catherinis hunc, torquibusq; deuinxit. Porro is qui altissima humilitate & vauitate iracundiæ sitiq; depugnat: is ei comparatur, qui occidit inimicum atque in arena occuluit. Arenam vero intellige humilitatem. Neque enim vitiorum grecum pascit, sed terra & cinis est. Alius qui est ex certaminibus, alius vero qui est ex humilitate profunda, alius item qui ex diuina reuelatione tyrannum vincere teneat: atq; captiuum: atq; ex his alius quidem lucifero, a ius magnæ fulgentiæ lunæ, alius vero ex spendidissimo soli comparatur. Omnia tamen conue. satio in cœlis est. Ex auroræ quippe candore lux prodijt, ex luce vero solis iubar acceditur. Ita & in his quos modo memorauimus intelligendum est. Somnum vulpes simulant ut auem failant, dæmon vero corporis pudicitiam fingit, ut animam perimat. Ne credas in vita tua luto carnis tuæ, neq; tibi ipsi omnino fidas, donec Christo domino obuiam pergas. Non i confidere si per continentiam non laberis, nihil enim comedebat quidam & de cœlo deit. Etus est. Abrenuntiationem quidam doctissimi viri pulchre ita diffiniunt. Aiunt quippe iam inimicitiam esse aduersus corpus atque aduersus gulae concupiscentiam inexorabile bellum. In ijs quidem qui iudicantur, lapsus corporis ex delicijs maxime fieri solet: in mediocribus vero etiam ex elatione animi. Porro in his qui perfectioni proximiores sunt, solummodo ex condemnatione contemptuque superbo proximi. Quidam eos beatos

beatos dixerunt eunuchos, qui ita sunt geniti
quam violētissima carnis dominatione liberati.
Ego vero eos maxime beatos dico, qui ex qua-
diana pugna eunuchi fiunt. Hi enim ratione va-
tigladio quodam absindere se ac mutilare
lent. Vidi quosdam non sponte ruere, vidi item
lios sponte ruere velle, nec posse, eosq; ijs qui q-
tidie corrunt infeliores existimauit, vt qui ne
possent fœtorem etiam appetere. Miserabilis
dem & ille qui corruit, sed ille longe miserabilis
qui alteri ruinæ causa fuit. Duorum enim lap-
alteriusque voluptatis onus ipse sustinet. Ne
fornicationis spiritum disceptando vel contra-
cendo in fugam conuertere. Ille enim persuaderet
probabiliter nouit. Quippe qui aduersum nos
naturaliter pugnat. Qui sua industria carnem su-
vincere vel debellare vult, in vanum currit. N
dominus domum carnis deleuerit, domumq;
mæædificauerit, frustra quispiam hanc iejunari
ac vigilando destruere nititur. Offer ante occi-
domini carnis naturalem infirmitatem & tu
humiliatus imbecillitatē agnoscens, prossus fui
pies in intimis castitatis donum. Est in his qui
bidinis vruntur ardoribus, iugis corporeæ con-
ctionis appetitus vt mihi quidam retulit, qui
fuerat expertus: posteaquam resipuerat & iam
tinentissimè viuebat. Immundus sane spiritus
uerecundus, impudicus, immanis est & atrox, q-
dum cordis sensum impudenter occupat, si
quoq; vt is qui impugnatur in corpore dolore
sentiatur, atque in morem fornicis vratur, de-
denique non timet, æterni supplicij memorie
nihil estimat, orationem execratur, mortuorum
reliquias ac si lapides intuetur inanimatos; atq;
in ipsa nefarioræ actionis consumacione, infelice
hom

hominem mentis impotem ac totius rationis experiem facit, iugique concupiscentia inebriat. Cuius nisi breuiati essent dies, non esset salua omnis anima, luto isto ex sanguine limoq; sordido concreto vestita. Nec sane mirum. Omne enim quod factum est, cognationem suam audiissimè appetit, ut puta sanguis sanguinem, vermis vermem, limus limum. Et caro igitur appetit carnem: tametsi nos nostræ vim inferre, ac cœleste regnum concupiscere satagimus, arte & astu, seductorem ludere ac fallere conaimur. Beati sane sunt qui hoc pugnæ genus experti non sunt. Nos quoque ut ab huiusmodi periculo immunes simus deum suppliciter oremus. Qui enim in huiusmodi queā lapsi sunt, ab ascensu & descensu scalæ illius, quam vidit Iacob longe remoti sunt, his vero qui eiusmodi sunt ut surgere possint, sudoribus, doloribus, afflictionibus laboribus, fame, siti ac summa rerum omniū penuria opus erit. Aduertamus diligenter & videbimus ipsos spirituales inimicos nostros, ut sit in bello visibili, & in ipso prælio & pugna, quam aduersus nos instruunt, singulos in unum aliquod subire proprium. Quod sane mirum est: Animaduertim in his qui tentantur casus casibus crudeliores.

Qui habet aures audiendi audiat. Consuetudo est dæmonicos maximè qui in certamine sunt constituti, quique solitariam vitam delegerunt, toto malignitaris suæ impetu, omni studio, & arte omnique tentatione & astu, ad ea vicia, quæ præter naturam sunt impellere, eisque inde amplius opere pugnare. Vnde & hi qui nunquam cum fœminis digunt, cum nulla huiusmodi concupiscentia videntur, se beatos dicunt, ignorantes miseris quod ubi maiori intentus est ² illic minore opus non est. Duabus reor ex causis homicidio illi

illi atq; miserrimi in his quæ præter natura sunt
maximè oppugnare nos miseris, atq; vastæ
confuerunt, & quia ruinæ materia vbique pro-
mpta ac parata sit & quia huic sceleri supplicium
grauius debetur. Nouit quod dictum est inuenit
ille, qui prius onagris imperans ³ ad extremus
à spiritualibus ac saeuissimis onagris miserabiliter
deiectus atque illitus est: & qui pridie cœlestiter
tricabatur pane, postremo tanto ac tam singula-
munere priuatus est. Quodque mirabilius est pro
penitentiam suam amarissimè in gemiscens pa-
ceptor noster Anthonius, columna (inquit) mag-
na cecidit, neq; tamen ruinæ illius referans mo-
dum. Sapientissimè sane, nouerat enim fornicati-
onem esse, quæ corporaliter sine alterius corpori
iunctione admitteretur. Est quippe in nobis mo-
quædam ac ruinæ pernities, quam in nobis acu-
biscum semper circumferimus, in iuuentute mo-
ximè quam equidem scripturæ tradere ausus no-
sum. Continuit enim manum meam is qui ac
Quæ enim in occulto à quibusdam fuit, tu pede
& dicere & scribere & audire. Hanc meam, na-
meam, inimicam, amicam carnem, mortem quæ
dem Paulus appellavit Infelix enim homo, inquit,
quis me liberabit de corpore mortis huius? Alius
vero theologus, vitiosam & ancillam & no-
nam eam vocat. Annuebam autem addicere, ce-
ius rei gratia talibus aduersus illam appellatio-
bus vtitur. Si ergo (vt prædictum est) caro mo-
rit, profecto qui hanc vicit omnino non moritur.
Et quis oritur ille homo est, qui viuet & non videat
mortem inquinationis carnis suæ? Quærendum
censeo quis maior sit, ille qui cum mortuus est re-
surrexit: an qui omnino mortuus non est. Nonul-
li secundum beatum dicunt: sed iij profecto fallit

Eph. 5.

Rom. 7.

tur. Nam Christus, cū mortuus fuisset resurrexit:
 Qui autem primū beatum putant, nullam volūt
 inesse morientibus, imo vero cādētibus despe-
 rationem: Clementissimum deum esse immanis
 ille inimic⁹ fornicationis author dicit, hinc vitio,
 quippe naturali, facile ignoscere. Si vero fraudes
 dæmonum obseruemus diligentius, inueniemus
 eos post sedam actionem, iustum illum indicē du-
 rum atq; inclem̄tēm appellare. Nam prius qui-
 dem, vt nos ad peccatum hortarentur clementiā
 illius suggerebant, post lapsum vero illius inuio-
 labilem iūstitiam suggereunt, vt nos in desperatio-
 nem p̄cipitent. Cum vero mœrori & desperatio-
 coniungitur, nosip̄sos miseris agnoscere & dice-
 re aut accusare, vel v̄cisci p̄ culpa non possum⁹:
 hāc vero amora & extincta rūrsus qui nimia Dei
 clementiā suggerebatur tyrannus insequitur. Quia
 incorruptibilis atq; incorporeus deus est, idcirco
 maxime cāstitate atq; integratē corporis nostri
 delectatur. Aiunt quidam nullā re, ita vt fœtore
 dæmones delectari, Ita quoque vitio nullo ita
 delectantur vt inquinatiōne corporis nostri:
 Castitas hominē deo maxime familiarem; &
 quantum possibile est homini, similem fa-
 cit. Mater quidem dulcedinis teria perfusa rore,
 cāstitatis autem mater est, quies obedientiæ con-
 iuncta. Nonnū quām corporis beata illa immobi-
 litas, quā ex quiete acquisiūmus, non inconcussa
 permanet: ea vero quē ex obedientiā prouenit, v-
 biq; probabilis firma atq; immota perdurat. Vi-
 di plerūque superbiam humilitatis authorem, *Roma. II.*
 venitque in mentem ille, qui dixit. Quis agnouit
 sensum domini. Ruinæ foueam fastus ac superbia
 gignit: ruina volentibus s̄pē fuit humilitatis oc-
 casio. Qui concupiscentia gulæ ac faciētate forni-
 cationis

cationis spiritū vincere vult, is ei similis est, qui
leo extinguit incendiū. Qui vero sola cōtinēt
bellū hoc sedare vel superare nūtitur, ei similis est
qui vna manu natans, pelago liberari contendit.
Sit ergo humilitas continentiae coniuncta. Non
sine illa prior hæc inutilis agnoscitur. Is quis est
no quodam vitio amplius virginei conspicit, cōt
ipsum, & solum ante omnia seipsum armeret
maxime si hostis intestinus sit. Nisi enim illi
profligatus fuerit, nihil nobis reliquos viciisse pa
derit. Cum vero AEgyptium hunc nos quoque
percusserimus, omnino deū in humilitatis tubo
intuebimur. Sensi ego aliquando cū tentarer, gaudi
dum quoddam irrationabile, & consolationem
animæ lupum istum ad me fallendum excitare
pueriliterq; nimium fructum me, non corrupcio
nem, tenere putabam. Si omne peccatū quodcū
homo peccauerit extra corpus est, qui aut formi
tur in corpus suum peccat (quod idcirco ita dicitur
est, quia ipsius carnis substātiā fluxu inquinat
consuevit) quid est quod in alijs peccatis reliqui
seductos homines consueuimus dicere, cum ver
quempiam fornicatum fuisse audiuerimus, cū do
lore dicimus, ille cecidit? s. Fugit hamū celestis
piscis, ita & animus voluptati deditus aueſans
solitudinis quietem. Quoties aliquos sibi inuita
turpi & nephario vinculo diabolus ligare volu
rit, vrasq; partes diligententer explorans, illici
nem immittere incipit, vbi concupiscentiæ flam
mā facilius excitari posse animaduertit. Nonne
quam hi qui circa voluptatem proni sunt compa
ti, miseriacē facile compungi videntur, qui ve
ro castitatis student non sic talia possident. Vi
quidā scientissimus problema terrible quæſiu
ex me. Quod inquiens peccatū omnibus graui
est ho

est homicidio, Christique abnegatione exceptis?
 Cūq; illi respondissem, in hæresim labi. Et quo nā,
 inquit modo caholica ecclesia hæreticū quide cū
 hæresin priorem toto animo repudiauerit atq; a-
 nathematizauerit, suscipit ad sanctorum myste-
 riorū communionē, & vt idoneū admittit: eum
 vero qui in fornicationē lapsus fuerit cōfiteuentem
 atq; peccatū ipsum omnino deserētem introrsus
 suscipiens pē annos aliquot & eū à venerandis im-
 maculatisq; mysterijs ex traditione apostolica se-
 parari permittit? Hac ego ambiguitate percussus
 stupui, ambiguumq; illud pē mansit ambiguū
 Perscrutemur & di ligenter metiamur atq; obser-
 uemus, quæ nobis dū psallimus iucunditas ac sua-
 uitas ex fornicationis spiritu, quæ nam vero ex spī
 ritualib. eloquijs atq; ex corū virtute & gratia ob-
 ueniat. Noli o iuuenis tibi ipsi occultus & ignorus
 esse. Vidi enim quosdam, dum ex animo pro suis
 chariis ac dilectis orarent, ex huiusmodi memoria
 in nequitiae oncupiscentiam præcipitos chari-
 tatis legem se implere putauisse. Fit nonnūquam
 ut ex solo tactu corpus inquinetur. Nihil quippe
 sensu isto grauius nihil periculosius. Admoneat
 te is qui matris manui pallium circundedit, a q;
 ab his, quæ vel naturalia vel præter natu amēs,
 proprio a q; alieno corpore comprime manum.
 Nemo (vt reor) omnino sanctus dicitur, nisi prius
 lutum hoc in sanctificationem traduxerit, si tamē
 traduci potest. Cū in lectulo decūbimus, tūc maxi-
 me sobrii ac vigilantes simus, tūc enim mens exuta
 corpore, cū dēmonib. luctatur, & si inueniatur vō
 luptatib. addicta libēter in p̄ditionē labitur. Me-
 moria mortis tecū semper quiescat, tecūq; simul
 eugiler, solaq; sēper rumināda oratio Iesu: Nul-
 lum enim adiutorium in somno his præstantius
 atq; efficacis inuenies. Sunt nōnulli qui sola cibo

rum causa huiusmodi bella adue sum nos exi-
ti; atque oblieni humoris profluvium fieri pe-
tant. atque assue. ant ego autem extrema fatig-
tos ægritudine. & ad sumnum ieiunantes valde
huiusmodi aspergine fœdari cognoui. Interrog-
ui aliquando perfectissimum quendam ac disti-
tionis gratia ornatum monachum, quid de-
sentiendum esset: mihiq; admodum lucide be-
atile respondit. Est, inquit, quidem somnis que-
dam seminis emulatio, quæ ex ciborum multitudi-
ne & requie est. Et alia quæ ex superbia conting-
cum si diutius mundi à fœda ha- respersione pe-
stiterimus, & per hoc in superbiæ esse. imur.
tursus plerunq; cum iudicamus atq; condemna-
mus proximum. Horum inquit generum du-
tingere etiam infirmis possunt, fortis & omni-
Porro si qui se ipsum prædictis omnib; causis na-
dum esse conspiicit, hic ex huiusmodi tranquill-
itate beatus est. Qui vero ex dæmonum inuidia
patitur, deo id fieri ad tempus permittente fit
per hanc calamitatem, quæ sine pœno est, altissi-
mum posse deat humilitatem. Nemo nocturna pa-
tasmata, quæ in somnis viderit, per diem seca-
volueret ac retractare velit. Id enim dæmones
circum moluntur, ut ex huiusmodi somniis vi-
lantes inquinant. Aliam quoque hostium nostri-
rum audiuitus astutiam: sicut cibi qui corpo-
lædunt, post annum siue diem infirmitates in re-
bis gignere consueuerunt: ita nonnunquam &
eis causis fit, quæ animam inquinant. Vidi que-
dam cum deli. atius viuerent non statim oppre-
nari. Vidi item alios cum mulieribus cibum va-
sumere ac degere continuo, nec unquam cogita-
tione pulsari, quitamen hac fiducia decepti ac ne-
ligentiores facti, cu in cellula sua pacem atq; feci-
tatem

statē esse putauissent, continuo in interitum præcipiti sunt. Cuiusmodi autem iste interitus sit, qui singulatim in ijs solis & incorpore & in anima contigit, is qui expertus est nouit, qui vero expertus nō est, scire non potest. Quo in tempore summu nobis adiutoriu[m] iū p[re]stabit cilicium & cinis, totisq[ue] noctibus statio immobi[li]s, panis desiderium, ardens lingua modiceque irrotata, sepulchrorum habitatio, atq[ue] ante omnia humilitas cordis, & si fieri potest pater spiritalis aut frater sollicitus cautesq[ue] sensu ad auxilium adhibetur. Miror enim si quispiam solus ex huiusmodi pelago nauem servare integrā p[ro]ssit. Eidem vero sceleri non eadem semper debetur p[ena], neq[ue] idem indifferenter à quocunque admittitur, sed ex eodem lapsu centupulū magis alius quam a ius puniri merebitur. Intelligitur autē hæc differentia ex locis, profectibus, mo[re]ibusque a ijs plurimis. Mihi abile mihi quidam supremumq[ue] castitatis insinuauit ult[er]ius. Quidam aiebat cum pulchritudinem atque venustatem intueretur corporum, ex ea admonitus magnifice glorificauit p[er]ficem, atq[ue] ex solo huiusmodi spectaculo in amorem dei, fontemq[ue] lachrimarum excitatus est. Eratque stupor iens, videre quod a teri fouca ruinæ fuisse, id alteri coronarum causa p[er]eter naturam fieri. Huiusmodi vero si semper hoc sensu atque actione perdurat, ante communem resurrectionem iam incorruptionem transiit. Eadem regula & in melodijs canticis vtemur. Nam i quidem qui deū diligunt in hilaritatem diuinamq[ue] dilectionem atq[ue] in lachrymas ex mundanis & ex spiritualib[us] canticis excitari solent: cōtra aut qui voluptatibus addicti sunt, vndiq[ue] sibi perditio uis materia colligunt. Quidā vt supra iā diximus in remotioribus

locis oppugnari amplius solent. Quod mirum non
est, habitat enim illic libetius dæmones: quippe
a Domino in desertis atq; abyssis ad salutem nostram
relegati sunt. Solitarium acerrimè oppugnant
qui in spiritu, ut ex deratione profectus, est do-
ferto ad seculum reuocant. A nobis si in seculo do-
gimus discedunt: ut dum illis nos minime oppu-
nari perspiciamus, secularibus rebus iam securi in
morem, ubi sane oppugnamus, illic profecto a
uersus inimicum pugnamus, nam nisi oppugnemus
a nobis, ipse quoque amicus noster esset. itur. D
um vero alicuius necessitatis gratia in seculo va-
samur, manu Domini protegimur, fortassis per
rationem spiritualis patris: ne Dominus per nos
sphemetur, nonnunq; vero id sit per indolentiam
nostram, quod his quæ dicuntur, ac geruntur in se-
culo diutius assuefacti occalluerimur, siue quod de
mones sponte secesserint, nobisq; elationis acta
inoris locum reliquerint, quo uno vitia omnia im-
plentur. Audite astum aliū atq; versutia seductio-
ris huius, omnes qui castitate excereatq; seruatis
delegistis. Entrauit mihi quidam ex his qui fra-
dem hanc experti fuerant, quod is fornicationis
spiritus seipsum ad finem usq; subducit, summa
que monachus ho interim religionis reuerentia sup-
gerit, fortassis vero etiam lachrymarum flumina
per id maxime tempus quo cum mulieribus sedo-
ac loquitur: suadetq; ut eas de memoria mortis
de iudicij die, de pudicitia admoneat, ut per hos
sermones, fictamque religionis speciem ad lupum
tanquam ad pastorem infelices ac miserè accurrit,
factaq; iam fiducia & consuetudine, demum tunc
infelix monachus in flagitiis ruinam praeparatur.
Solerter queso fugiamus, caueamusq; eum fructu
Vel videre, vel audire quem ultra gustare non in-

Situimus. Miror enim si Dauid sublimi illo Propheta nos ipsos fortiores arbitremur, quod fieri non potest. Nempe adeo sublimis ac singularis castitatis laus est, ut eam plerique patrum impossibilitatem appellare ausi sunt. Aliunt quidam post peccati gustum impossibile esse quenquam castum non minari. Ab his ego longe dissentiens, ita diffinio, & possibile esse & facile ei, qui sylvestrem & infrafacem oleam, indecoram ac frugiferam velit inserendo conuertere. Nam si corpore ille virgo fuisset, cui celorum creditae sunt claves, iuste fortassis isti prudenterque discernerent: sin vero, ille eos confundat, qui & socium habuit, & castus fuit, & regni, claves a Domino suscipere meruit. Varius ac multiplex est fornicationis serpens, eosque qui concubitum nunquam experti sunt, ut solummodo expeiantur ac desinant importunè sollicitat, eos vero qui iam experti sunt, ex memoria obsceni facti, ut iterum experiri velint infelix hortantur. Plurimi ex prioribus per ignorantiam mali huius minus impugnantur, at qui iam sceleris hoc periculum fecerunt, per turbationes infestius bella patientur, veruntamen contra nonnunquam contingit. Quoties ex somno pacifici quidem & tranquilli exurgimus, scilicet nos angeli latenter consolantur, idque tam maxime fit cum in summationis ac sobrietatis intentione obdormierimus. Plerunq; vero etiam ex inquis somnijs & visionibus lecti somno expurgescimur. Vidi impium super exaltatum & eleuatum & perturbatum in me sicut *Ce Psalm. 30.* dros libani & traxisi per continentiam: & ecce non erat, ut prius furor eius, & quisi eum dum humiliasset cogitationem meam & non est inuenitus locus eius, aut vestigium. Qui corpus vicit is etiam naturam superavit, & vero naturam superauit, is perfecto supra naturam

affectus est. Porro is, id cui contingit, modicū quid minus quam angeli habet: vt non dicam nihil. Mirum non est ab incorporeo & omni materia remoto, eum qui ex corpore & materia constat oppugnari, atque etiam vinci: sed illud sanctum mirum atque admiratione dignissimum, si is quod cordore indutus est, cum hac inimica & insidiosissima materia pugnans, incorporeos hostem fugam conuertat ac supereret. Summam circa deus in hoc quoque prouidentiam gerens, prouicitatem fœminæ quasi freno quodam, pudorem strinxit. Nam si haec ad marem sponte accurreret, non fuisset salua omnis caro. Plerique patrum & retionis gratia maxime insignes, aliud esse diffiniunt primum impetum, aliud in cogitando moram, aliud consensum, aliud captiuitatem, aliud luctam, & aliud eam quæ passio sive perturbatio in animo dicitur. Impetum enim illi beati esse dicunt sermonem simplicem, sive imaginem cuiuscunq; rei cordi recenter iniectam. Moram vero cum quis ei imagini, sive cum passione aliqua, sive præter passionem immoratur. Consensum vero nutum atque inclinationem animæ ad eam imaginem cum voluptate. Captiuitatem vero violentam inuiti cordis abductionem, sive iugé ad quæcunq; ingressum, atque optimi nostri statutum exterminium. Luctam vero esse diffiniunt cum pari virtute pugnatur, & sponte sua quisque vel superatur vel vincit. Passionem autem eam propriam esse dicunt, quæ tempore longiore in animo viciosius incedit, eūq; iam sua consuetudine in suum habitum transduxit, adeo vt sua sponte propriaquæ iam voluntate ad eam currat. Ex his omnibus gradibus prior quidem sine peccato est, secundus non ita, sed cū aliquo peccato est, tertius

vero pro certantium colligitur statu: porro lucta vel coronæ, vel supplicij causa est. Nempe captiuitas aliter orationis tempore, aliter præter orationis tempus iudicatur: aliter item in medijs atque in omnibus malis cogitationibus estimatur. Sed passio sane in omnibus absque ulla controversia vel dignæ pœnitentia, vel futuro cruciatui subiecta est. Ita is qui primum illum in eptum, sine ulla passionis sensu auersatur: extrem ailla omnia penitus abscedit. Est apud diligentissimos & maxime discretos patrum, alia quoque horum subtilior ratio & notio, quam peraripismum 7. quidam appellari dicunt, id est, subtilissima animi quædam latensque subiectio, quæ fatus instar tenuis sine ulla temporis mora, dictoque omni & imaginatione celerius passionem patienti insinuare consuevit. Nullum hoc spiritu celeriorē, nullum occultiorem inuenies, quippe qui tenui mora absque ulla consensus immoratione, absque tempore absque attacitu, apud quosdam vero absque notione ulla, aduentum sūm animo indicat. Si quis igitur huiusmodi subtilitatem per gemitum comprehendere potuit, hic nos instruere iam, ac docere poterit, ut solo oculo, simpliciisque aspectu, & tactu manus, audituq; cantici cuiusdā, præter intentionem omnem atque cogitationem fornicari anima, latenti voluptate p̄t: Aiunt quidam ex cogitatione fornicationis, ad actum nepharium corpus deduci, alij econtra ex corporis sensibus iniquas cogitationes gigni asseuerant. At qui priores quidem illi, hac ratione nituntur, q̄ nisi mens, atque animus occurrerent, nunquam sequi poterit corpus: esse enim id sub ditione animi. Sequentes vero corporalis vitii malignitatē ita pro affirmatione sensus sui allegant, ut dicant

L s nonnun-

nonnunquam ex venustissimo aspectu vel tactu manuum vel olfatiendi suavitate vel suauissima vocis auditu, cogitationibus nequitiae aditum patere ad cor. Sed de his qui potest in dñō docēat. Sunt enim ista his qui discretionis actione imbuī cupunt, nimirū & necessaria & vtilia. Nam eis quidem qui in simplicitate ac rectitudine cordis operātur, nulla horum ratio habenda est. Neq; enim est omnium scientia, neq; rursus est omnium beata simplicitas, certa ac tuta contra hostiles nequitias lorica. Nonnulla quidem vitia ex intimis progrediuntur ad corpus, quædam vero contra per corporis scutus ad animam penetrant. Atque hoc vltimis secularibus maxime, primum vero illud eis qui solitariam vitam delegerunt, (quod eis materia non adserit) contingere videoas. Ego de hoc illud interim dixerim, Quæres apud malos prudentiam & non inuenies. Quoties intentius aduersus fornicationis spiritu impugnantes, hunc ex corde pie in ieiunij lapidem atque humilitatis gladium exsticatum eiecerimus, tunc iā corpori nostro velut venis quidam insidens, improbos quosdam ac irrationabiles motus miser ille pelliciens nos inquinare conatur. Quod illi maxime perperci solent qui inanis gloriae spiritum sequuntur. Dum enim se hac peste liberatos glorianter, nulla etiam cogitationum nequam assiduitate pulsati, in mortuum illum prolapsi sunt. Atque quod id verum sit, cum se isti ad solitudinis quietem contulerint, seipso diligent inquisitione discutiant, inuenient profecto cogitationē quandā in cordis abditū veluti serpente in sterquilinio delituisse, quæ proprio illos studio atque alacritate virtutem intimæ castitatis acquisisse suggesterit. Non intelligūt miseri illud Apostoli: Quid habes quod non acceperis? vel gratis, vel ex deo, vel ex alterius opere,

& oratione. Inspicient ergo isti diligenter, atque omni studio prædictum colubrum ex cordis sui latrbris summa humilitate mortificatum abstrahant, ut ab ipso liberati, possint & hi fortasse aliquando tunicas pelliceas exuere, triumphalēq; castitatis hymnum (ut illi castissimi infantes) deo canere, si tamen exuti non inueniantur illorum humilitate nudi. Obscurat & hic ipse spiritus longe amplius cæteris tempora, & cum corporis habitu aduersus ipsum orare non possumus, tunc maxime nos impurus oppugnare nititur. Conuenit illis qui nondum veram cordis orationem possident, corporeæ exercitatio orationis, videlicet manus extensio, tensio pectorum, gemituum singulatumque perturbatio, syncerus ac iugis in cœlum conspectus, perpetua genuum curuatio. Quæ omnia dum nonnunquam per opter præsentes faceremus non possumus, tunc maxime nos oppugnant demones. Cum nec dum mentis soliditate orationisque secretissima virtute, contra hostes nostros insurgere valemus, necessario fortassis illis cedimus. Exili cito, si possibile est, absconde mo dicum secretius, cleua animæ acie si potes, sin vento, vel exterio: ibus luminibus in cœlum aspice: extende in figuram crucis immobiles manus, ut per ipsam quoque formam & habitum orantis Amalech cofundas & superes. Clama ad eū qui salvare te potest, non in sapientia oī natuq; verborum, sed in simplicitate atq; humilitate sermonis, ante omnia ita semper exordiens. Miserere mei, quoniam infirmus sum. Tunc experies aitissimi virtutē atq; inuisibiliter inuisibiles per inuisibilem persequeris auxiliū. Qui sic pugnare assue factus est, cito, ac solo nutu animi persequi hostes ac fugare poterit, sed prioris illius laboris hoc extreumum in

Psalms. 6.

EGMUR

remunerationem datur dei operarijs & meritis
fanè. Cum a' iquando in congregacione quadam
essem, notaui sollicitum atq; studiosum fratrem
dum à malis cogitationib, molestiam patetem
nec inueniret illic locum idoneum orationi, a'
naturæ necessaria simulata necessitate exisse, a'
illlic adu' is hostes validissima oratione cōfigeri.
Cum vero' loci indignitas patrē pe' moueret, Ce'
inquit, loci huius, quasi min' idonei te facies me
ueti. Persequebantur me immundæ cogitationes
ego in loco immudo ut sordibus mundarer ora'
Omnes quidem dæmones primo intellectum no'
strum obnubila e' contendunt, atque ita demun'
ea quæ sibi amica sunt suggestunt. Nisi enim mo'
tis nostræ claudantur o' uii, thesaurum nostrum
furari nō poterunt. Sed fornicationis spiritus no'
to cæteris velocius instat. Hic denique cum no'
nunquam pri' ipem mentem tenetis obduc'
rit, ea homin's facere inducit, quæ soli amant
operantur. Quæcum p' sta' iquod inter uallum
temporis mente resipis' ente agnos' imus, non ea
solum qui viderunt, sed nos ipsi s' quoque erubu'
scimus, u' pes actus nostros vel locutiones vel ha'
bitus recolentes, pri' remque nostram obce'ano'
nē obstupefim'us. Deniq; p' u'res sepe ex huiusmodi
discretione ab hac peste quiecerunt. Auerfaet
tis viribus eum hostem, qui te post actum fœdum
orare vel religiosè agere vel vig'are prohibet, ma'
mor eius qui dixit, Iccirco autem quod mihi mo'
lestia sit anima mea, anticipationibus violenter
pressa, faciam u'ltionem eius ex inimicis eius. Qui
est qui corpus vicit. Qui contriuit cor, qui seipsum
abnegauit. Nam quomodo non conteretur is, qui
voluptati mortuus est. Est inter vitiosos alius ho'
viciosior, videasque nonnullos ipsas quoq; sordes
acke,

psalm. 76

de scelera sua suauiter & cum voluptate confiteri. Solent immundæ turpesque cogitationes à sedu-
store cordis, fornicationis spiritu suscitari. Qua: n
tamen medicina continentia est, atque eas nihil
existimare. Quo nam autem more & modo meū
hunc amicum vincies, in morem cæterorum di-
judicem nescio. Pius enim quam illum vinciam,
solutur, & antequam dijudicem, cum illo in gra-
tiam redeo, & antequā puniam, flector. Quomo-
do illum vinciam: quem ut amem à natura suscep-
pi: Quomodo ab eo liberabor, cui in seculum col-
ligatus sum? Quomodo mecum etiam surgentem
destruam? Quomodo incorruptibilem ostendam,
qui naturam accepit corruptibilem? Quid illi ra-
tionabile dicam qui per naturam mille rationib.
ac persuasionibus mētitur. Si enim ipsum ieunio
vinciā: rursus il i, proximū iudicans, traditor: si & iu-
dicare desistens hunc superē, elatus co:de in eundē
præcipitor. Estq; cooperator & hostis adiutor atq;
aduersarius, auxiliator simul & insidiator. Si sou-
veatur oppugnat: si affligatur debilior fit, lasciuit
per quærem, rufus vēbera, & flagellā non susti-
net. Si illum contristem periclitator, si soueam, per
quem virtutes a qui am non habeo. Quid sit cir-
ca me sacramenti: quæ nam sit meæ concretionis
ratio, quomodo mihi & amicus sim & inimicus
quis videat: quis intelli:at. Dic t: dic mihi c: con-
iunx: mea o: natura mea, neque enim de te, ab alio
quam abs te discere cu: abo, quomodo ex te vul-
neratus maneam, quomodo possum naturalē pe-
riculum effugere, quando iam bellū aduersum
te gerere Christo politussum, quomodo tuām
tyrannidem superem; ex quo vim tibi inferre de-
legi: illa vero aduersus se ipsam (vt ita dixerem)
respondens ita dicere videbitur. Non tibi id lo-
quar,

quar, quod ipsa non nosti : sed quod simul ambo cognouimus. Ego in me ipsa dilectione glori me tre. Ex te ioris quidem incendiij genitrix, & causa in primis est cura nimia, atque immodicar quies. Porro interioris flammæ, motusque cognitionum, ex præcedente requie actibusque prætritis occasio cognitur. Ego cum iniqua concepero, paro scelera, quæ simul ut nata fuerint per desperationem generant mortem. Si meam tuam profundam infirmitatem noris, penitus meas vixisti manus. Si gulae concupiscentiam fregeris, noscibilis pedes, ne gradii in ante iora posint. Obedientiæ collum submittas à me disiunctum. Si possideas humilitatem amputasti caput tuum.

Annotationes in gra-
dum. 15.

Patres nonnulli fæditatem concupiscentie & coitum considerantes, existimauerunt, quod si Adamus non per casum nulla, commixtio maris & feminæ, nulla fuisse per coitum generatio. In hac opinione fuit Gregorius Nicephorus id quod lib. 8. de prouidencia cap. 3. lib. de homine cap. 18. scriptum reliquit. Senius idem Damascenus lib. 1. de Orthodoxa fide cap. 25. in eadem sententia & nostrum climacum fuisse vel hoc loco manifestum. Contra riam vero partem hodie defendunt scholastici doctores.

2. Alij diluc diu [non intelligentes quod ubi manus est periculum, ibi debet esse maior custodia] translulerunt.

3. Hanc historiam recenset auctor qui virtus patrum descripta siue us sit Diuus. Hieronimus siue altius.

4. [Nam] pro [non] legendum est.

5. Ratio est, quia status monastici proprium est servare castitatem

castitatem: qui ergo contra castitatem promissam delin-
quit, in cadere dicitur de sua professione.

6 In primitiis Ecclesia fornicatores 7 annis pénitentia,
et à communione abstinere debebant. Si autem pres-
byter esset decem annis. Cuius pénitentiae modus de-
scribitur in Decreto Dist. 82. c. Presbyter. Ad propo-
sitionem autem questionem quidam respondent, Hæresis
solius anime maculam esse, ideoque sola renunciatio-
ne erroris deleri. Fornicationem vero etiam corporis
esse immandicem, et ob hoc opus esse ut ea pénitentia
lachrymis eluatur, et libidinis flamma fletusq; pe-
nitus extinguitur, priusquam ad tremenda hæc et puri-
sima mysteria fornicator admittatur. Nulla enim via
huc sacramento magis contrariantur, quam odium et
tarnu immunditia. Huius itaque sacramenti respectu gra-
uissimum punitur fornicator quam hereticus. Non tamen
ideò sequitur fornicatione absolute maius esse peccatum
heresi. Nam vierque in suo peccato moriens sine pénitentia,
hereticus gravius multò fornicatore punire-
tur.

7 Priapismum legendum esse putarem quem et satipi-
av et satipianum vocant græci: Est autem morbus, cuna
genitale longè lateque ex crescit, nullo caloris externi
aut libidinis incentiō. Fit ex inflatione quam efficit
spiritus, ex viscosis crassisq; humorib; procreatus, vi-
caloris moderati. Vide Galen. lib. 6. de Locis affect. c.
6. et P. Aegin. lib. 3.

De Avaritia Gradus, XVI.

¶ Lurimi Sapientissimi doctores post præfa-
tum tyrannum hunc avaritiæ millesimitem
spiritum statuere consueverunt: Itaque ne insi-
pientes nos sapientiū immutemus ordinē, eandē
regulā terminumq; secuti, pauca prius de morbo
ipso, ac postmodū de ipsis curatione loquemur:
Avaritia